

Poruka za Svetski dan pozorišta 2015.

Pozorišne pregaoce najlakše pronalazimo van pozorišta. To su obično oni koji pozorište ne koriste kao mašinu za reprodukovanje klišea i konvencija. Oni pronalaze pulsirajuće izvore i žive tokove reka koji prividno zaobilaze pozorišne dvorane gde se svakodnevno okupljaju legije ljudi u nastojanjima da podražavaju nekakve svetove. Imitiramo, umesto da stvaramo vlastite svetove koji treba da su fokusirani, čak i da zavise od debate sa publikom i njenih reakcija; ti svetovi protiču skriveni a pozorište jedino ima moć da ih otkrije.

Takve vodiče nalazim uglavnom u prozi. Stalno i svakodnevno razmišljam o piscima koji su, pre stotina godina, proročki, iako oprezno, opisali sumrak evropskih bogova koji je našu civilizaciju ostavio u tami, do danas nerazjašnjen. Mislím na Franca Kafku, Tomasa Mana i Marsela Prusta. Danas bih ovoj grupi proroka dodao i Džona Maksvela Kucija.

Njihovo zajedničko osećanje nebranjenog kraja sveta, ne planete, već modela međuljudskih odnosa, poredaka i pobune, sada nas snažno prati. Nas, koji živimo posle završetka sveta. Nasuprot kriminalu i konfliktima koji se razbuktavaju sve više i više da ni sveprisutni mediji sa njima ne drže korak. Ali ovi požari brzo postaju dosadni, neopozivo nestaju iz medijskih izveštaja, a mi ostajemo bespomoćni, prestravljeni, opkoljeni. Više ne uspevamo da gradimo kule, a zidine, koje tvrdoglavo podižemo, ne brane nas ni od čega, naprotiv, same traže zaštitu i brigu trošeći najveći deo naše životne energije. A mi nemamo snage ni da pokušamo da vidimo šta je iza kapije, iza zida. I samo zbog toga treba da postoji pozorište i u tome da traži svoju moć. Da zaviruje tamo gde je gledanje zabranjeno.

„Predanje pokušava da objasni neobjašnjivo. Pošto ono proističe iz istinite podloge, mora u neobjašnjivom i okončati“ – reči koje je Kafka uzdigao do metamorfoze predanja o Prometeju snažno se odnose na to kakvo pozorište treba da bude i takvom pozorištu, koje treba da ima početak u dubini istine i da pronalazi kraj u svim njegovim delatnicima, onima na sceni i onima u publici, čestitam svim srcem.

Kšištof Varlikovski

S poljskog preveo

Zoran Đerić